

ДОНОРСТВО. КОМУНІКАТИВНА РОБОТА З ДОНОРАМИ

В статті розглянуті питання залучення населення до активного донорства та особливості комунікативної роботи з донорами.

Ключові слова: населення, донорство, комунікація

В статье рассмотрены вопросы развития активного донорства и особенности коммуникативной работы с донорами.

Ключевые слова: население, донорство, коммуникация

In the article the questions of development of active donorship and feature of communicative work are considered with donors.

Key words: population, donation, communication

Одним із проявів високогуманних і патріотичних почуттів, які сприяють розвитку і удосконаленню медичної допомоги населенню є донорство - коли людина віддає частину своєї крові для спасіння життя та повернення здоров'я хворим. За останні роки в Україні, як і в цілому світі, зростає потреба лікувальних закладів в компонентах донорської крові та препаратах плазми крові. Служба крові України в своїй діяльності керується правилом: «Максимум користі пацієнту – ніякої шкоди донору». Ці слова відображають вищу ступінь гуманності в діяльності служби крові.

В залежності від періодичності кроводачі, мотивації, віку та статі всіх донорів можна поділити на кілька груп.

За періодичністю кроводачі: - первинні; донори резерву 1-2 кроводачі (плазмодач) на рік; активні (кадрові) донори більше 3-х кроводач (плазмодач) на рік.

За статусом:

- Почесні донори (40 і більше кроводач у повній фізіологічній дозі (400,0 мл), або 60 і більше плазмодач за певний період життя).

За мотивацією: безоплатні; донори - родичі; платні донори.

За віком:

- молоді (18-30 р); середнього віку (31 – 55 р); старшого віку (більше 55 р).

За статтю:

- жінки;
- чоловіки.

Сьогодні донорство вийшло далеко за межі медичної проблеми, коли вирішувалися питання забезпечення компонентами донорської крові лікувальних закладів, але стало проблемою соціальною, яка відображає взаємовідносини між людьми і таким чином впливає на розвиток всього суспільства.

За останні роки в Україні відмічається значний спад донорських кадрів. Якщо в 1991 р в Україні загальна кількість донорів становила близько - 1 млн 800 тис. донорів, то в 2007 р їх стало - 660264 (спад 64%). З них: - первинних донорів - 38,8%; - донорів резерву - 92,9%; активних (кадрових) - 7,1%; донорів плазми - 8,2%.

Різне зниження донорських кадрів в Україні вимагає від співробітників закладів служби крові (ЗСК), медпрацівників лікувальних установ покращити агітаційну та комунікативну роботу з донороздатним населенням. Своєю працею та спілкуванням з людьми медичний персонал не тільки помагає спасати життя хворих, але сприяє пробудженню кращих людських якостей стати в майбутньому активними донорами. Основними принципами комунікації медичного персоналу ЗСК та лікувальних установ з особами, які бажають стати донорами є: дружелюбність, відкритість, щирість і висока відповідальність.

Рішення стати активним донором дається далеко не кожній людині. Відвідуючи ЗСК, багато людей відчувають хвилювання, страх, вагання в правильності вибраного рішення. В даній ситуації, любий прояв негативного ставлення медперсоналу до таких людей, може назавжди відвернути, останніх, від бажання стати донором. Кожний співробітник ЗСК повинен проявити максимум уваги, терпіння і такту до любого відвідувача і зробити все можливе, щоб закріпити його рішення стати донором та забезпечити йому максимальний комфорт при проведенні любой медичної процедури.

В процесі комунікації слід звертати увагу на психологічні особливості кожного донора і з розумінням відноситися до різних проявів психологічних реакцій (страх, нервозність, сором'язливість, кокетство тощо). Необхідно пам'ятати, що служба крові існує завдяки партнерським відносинам між медичним працівником і донором. Однією із причин, яка перешкоджає людині стати донором, є недостатня інформованість про безпечність процедури кроводачі. Медперсонал, який відповідає за організацію донорства в ЗСК (лікувальній установі), повинен надати потенційному донору всю необхідну інформацію стосовно процесу донації, використання одноразових засобів заготівлі донорської крові, її компонентів, забезпечити його інформаційним матеріалом та вручити візитну картку - запрошення для наступного відвідування ЗСК.

При комунікації з донорами-родичами необхідно враховувати, що донор, в якого близька людина перебуває в тяжкому стані, може знаходитися в емоційно нестабільному стані. При спілкуванні з такими донорами (вони, як правило, є разовими донорами) необхідно проявляти максимум терпіння і делікатності. Інколи ця категорія донорів сприймає донацію крові як вимушену жертву, яку вони зобов'язані принести для спасіння близької їм людини, ризикуючи власним здоров'ям. В даній ситуації важливо пояснити донору - родичу безпечність процедури кроводачі, розказати про активних кадрових донорів, які протягом багатьох років регулярно здають кров і при цьому залишаються здоровими людьми. Якщо донор - родич робить акцент на те, що в лікувальному закладі немає крові для близької йому людини, необхідно зазначити, що донорської крові не вистарчає тому, що багато людей не бажає здавати кров і при цьому підкреслити про важливість здорової людини стати активним донором. Бажано звернути увагу на те, що подібна ситуація, яка сталася з його близькою людиною, виникає в лікувальному закладі та ЗСК практично кожен день. Крім цього, донорська кров, її компоненти потрібні багатьом людям, в яких не має родичів і близьких друзів. Необхідно підкреслити, що завдяки медичному огляду лікаря та аналізам крові, які беруться перед кроводачею, кожний донор має змогу проконтролювати стан свого здоров'я та наявність інфекцій, що передаються через кров. Важливо зробити акцент на тому, що заготовлена від донора-родича кров і перелита хворому - родичу має позитивний вплив на перебіг захворювання. Така «родинна» донорська кров, її компоненти значно зменшують кількість посттрансфузійних реакцій та ускладнень, що сприяє швидкому одужанню пацієнта. Крім цього важливо зазначити, що серед прямих донорів-родичів краще підібрати сумісну кров, завдяки їх генетичній близькості. Для закріплення мотивації донора - родича, стати активним донором, необхідно в процесі комунікації з ним, розповісти про застосування компонентів донорської крові, які в багатьох випадках є єдиним джерелом спасіння життя хворого.

Важливим, при спілкуванні з донором, є встановлення його стану здоров'я. Інколи донор може надати лікарю неправдиву інформацію про стан свого здоров'я з метою, якомога швидше допомогти близькій людині. В такому випадку необхідно вказати на неприпустимість приховування даних про свій стан здоров'я і пояснити, що кров неналежної якості не буде використана для трансфузії, оскільки вона не пройде лабораторної перевірки і буде втрачений час для пошуку іншого донора.

За кордоном, в разі наявності у людини значка донора, - це гарантія того, що він здоровий і неінфікований трансмісивними інфекціями, які передаються через кров, її компоненти і препарати. Купити такий значок не можливо. Він видається донору разом з реєстраційним номером і відповідним сертифікатом, відомості про якого є в базі даних банку

крові. Крім цього, донори безкоштовно проходять повне медичне обстеження (що за кордоном є дуже дорогим) і це в багатьох випадках стає мотивацією стати кадровим донором крові, або її компонентів.

Одним із можливих стимулів, для майбутнього донора може бути перспектива набуття статусу «Почесного донора України» з наданням пільг передбачених законом України «Про донорство крові та її компонентів» (1995 р).

Особлива увага повинна приділятися донорам – жінкам, участь яких в активному донорстві в Україні є надзвичайно низькою. При комунікації з цією категорією донорів необхідно активно застосовувати аргументи емоційного впливу. Як правило, особливий інтерес у жінок набуває тема материнства і дитинства. Слід зауважити, що трансфузія донорської крові, її компонентів спасає життя багатьох породіль від гострої крововтрати і ускладнень під час пологів та в післяпологовому періоді. Крім цього, мотивацією для участі жінки в донорстві, можуть бути наведені, лікарем, приклади - виникнення гемолітичної хвороби новонародженої дитини внаслідок резус – конфлікту, яка вимагає проведення заміної гемотрансфузії донорською кров'ю, необхідність оперативного втручання у дітей з вродженими вадами серця, що потребує значної кількості компонентів донорської крові для заповнення апарата штучного кровообігу та інші захворювання дітей.

Важливим в процесі донорства є слідкування за станом здоров'я кожного донора та його поведінкою. Недопустимою є ситуація, коли медпрацівники, які беруть участь у донорстві крові, ведуть розмови на житейські теми і не звертають увагу на стан донора. У випадку виникнення загрози здоров'ю донора під час процедури кроводачі, або після неї, медичний персонал зобов'язаний вжити всі заходи з надання невідкладної медичної та психологічної допомоги, а в разі необхідності госпіталізувати у відповідний лікувальний заклад. Після закінчення процедури кроводачі, донору, необхідно пояснити його подальші дії і запропонувати ще раз взяти участь в донорстві. Важливо пам'ятати, що від того як пройде донорство, залежить, чи буде людина донором у майбутньому.

Не допускаються прояви недбалості в роботі співробітників при виконанні своїх функціональних обов'язків, неохайність зовнішнього вигляду персоналу, а також неналежний санітарний стан приміщення ЗСК та його функціональних підрозділів.

Особливу увагу необхідно приділити наявності в ЗСК (лікувальній установі) наочної агітації донорства. На зручних, для донорів місцях, необхідно розмістити агітаційні плакати (виготовлені за сучасною поліграфією), стенди для донорів з відповідною інформацією про обов'язки та права донорів та стенд з фотографіями Почесних донорів України і анотацією до них.

При наявності скарг та побажань донорів вони повинні бути терміново розглянуті керівництвом ЗСК (лікувальної установи). Кожна скарга, або побажання донора – це ще одна можливість вдосконалити і покращити роботу служби крові. У випадку підтвердження порушень, викладених в скарзі, необхідно вжити всі заходи щодо їх усунення. Автору скарги, в установленій законом термін, надається обґрунтована письмова відповідь і подяка за увагу до роботи ЗСК та його персоналу.

Таким чином, від рівня організаційної роботи щодо залучення населення до активного донорства та належного виконання своїх функціональних обов'язків кожним співробітником ЗСК (лікувальної установи), залежить ефективність роботи всієї служби крові України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гриза П.В., Лучанко П.І. Пропаганда донорства – актуальність сьогодення // Вісник наукових досліджень – 2002- № 2 (27). С. 20 - 22.
2. Діяльність закладів служби крові України у 2007 році // Довідник.-К.-2008 р. С. 3 - 5.
3. Новак В.Л., Гриза П.В., Лучанко П.І. Донорство в Україні. Проблеми, реальність, перспективи розвитку.// Вісник наукових досліджень.-2001- № 4 (24). С. 60-62.